

Գ Օ Հ Ե Լ

ՂԱՐԻՏԱՆԻ ՏՆԱԼՐԻԿ

ԸՏԷՏ 30

1856

16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ԻԼՄԻՆ ՏԻՆԻԼԷ ԻՍԹԻՋԱՆԻ

ՂԷՐԻՏԵՄԻՂԸՆ 24 ՆՈՒՄԵՐՈՍՈՒՆՄԱ ՎԵՄ ԷԹՈՒՅԻ
ՄԻՂ ՈՒՅՅՈՒՄԸՆ ՆԱՄ ԻՆԿԻԼԻՂ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒՆ ԱՊԸ ԱՊԱԿ
ՄԵ ՆԵՂՐ ԷԹՈՒՅԻ ՔԻԹԱՊԸՆՆԸ ԹԵՐԾԻՒՄԵՍԻՆ ԱՊԸ ՄԵ
ՓԱ ԱՊԱՅԱՐ ԸՂ : ՏԻՆԵ ՄԻՆԻՄԸՆ ՕՐԱՆՍԱՐ ՈՆՅՆԵՐԸ Ի
ՄԻ , ՎԵ ՀԱՐԵԱ ՀԻՄՈՒ ՄԱՍԻ ՍԵՅՅԻԵՆԸՆԸ ԷՔՍԻՔ ՄԵ
ՅԻՂ ՄԻՐԸՆ , ՔԻ ՔՐԻՍՏՈՒՆԵԱՐԸ ԻՐԻՄԱՆ ԳԱՅԱՐ : ՊԸ
ԻՓԹԻՐԱՅԸ ԿԵՐԶԵ ԿԻՊԻ ԹՈՒԹՈՒՄ՝ ՍԵՊԵՄ ԴԱՍԻ
ԱՊԸՆԸՐԸՐ : ՂԻՐԱ՝ ՄԵՐԸՆ , ԻՂՄ ՄԻՆԻ ՀԻՆԻՆԴՈՒՐ :
ԻՔԻՍԻ ԱՊԻ ԵԵՐՄԵ ՕՐՄԱՂ : ՄԻՆ՝ ԱՀՄԱՂԱՐԱ ՄԱՍՍՈՒՍ
ՄՈՒՐ ՄԵՐԸՆ , ԱՐԻՄ ԱՄԱՄԼԱՐՄԱ ՄԻՆ ՕՐՄԱՄԱՐ ԻՄԱՐ
ԱՍՐՆՄԱ ՄԵՐԸՐ : ՊԸ ՍԵՅՅԸՆ ՀԵՐ ՆԵ ՂԱՄԱՐ ԱՍՐԸ
ԱՐԸ ԸՄԱ՝ ՔԵՆՄԻ ՀԻՍԱՊԼԱՐԸՆԱ ԵՅԻ ԿԵԼՄԻՂ ՄԻՐ : ՔԵՆ
ՆՈՒԼԵՐԻՆՄԵ ՄԻՆ ԷՔՍԻՔ ՕՐՄԱՍՐԱՄ՝ ԱՐԻՄ ԻՂ ՄԵՄԸ ԹԵ
ՍԵԼԻՍԻՆԸ ՄԻՆԱՐԹԵՂ ՕՐՄՈՒՂ ՄՈՒՐԸՐ : ՂԷՐԻՏԵՄԻՂԸՆ
ՄԻԿԸՐ ԱՊԻ ԱՊԱՊՄԵ ՕՆՈՒ ՄԱՍԻ ԻՍԱՊԹ ԵՄԵՃԵՅԻՂ՝ ՔԻ
ՄԻՆԻՊԸՐ ԻՆՍԱՆ ԹԱՊԻԹՐՆԱ ՄՈՒՂԱՅԻՐ ՄԻՐ : ՄԻՆԻ
ՕՐՄԱՄ՝ ԻՆՍԱՆԸՂՄԱՆ ՄԻՆԻՄԱՄ ՀԱՅՎԱՆԱՐԱ ԱԼԵՂԸ

մէյէ գարար վերիւր . վէ տինի օլուպ տին խուսուսուն
տա փողի՞ Էսիգ օլանլար , քի տին մատտէրինի Լյի-
ճէ պիլ Դյի փափաղլարա մախսուս զանն էտիպ քենտի-
լէրի պու միտիլլիւ մատտէլէր իւզէրինէ մալիւմաթ թա՜հ-
սիլ էթմէքտէն գաչընըրար , տինէ մալէք օյմալարըլա
ինսան ըսալար տա՛ ինսանըղը քենտիլէրինէ չօգ կէօ-
րիւրէր :

Տին՝ Ելլա՜ թարափընտան իլհամ օլմուշ տուր .
օլ զաթի աղիմ իւշ շան՝ քի ինսանա աղըլ վէ իտրագ
պախշ էթմիշ , պունյարըն թապիի մէգատիրինի Տու-
տուտինի պիլէրէք՝ պունյարըն եւթիլէմէյէճէյի վէ քեն-
տի գուզվէթիլէ պուլամայաճաղը մատտէլէրի տէ այ-
ըըճա իլհամըլա պէյան պույուրմուշ : Ինսան քենտի աղ-
լըլա պուլամայաճաղ ըլլը քի զաթը նէրէտէն տիր .
փարըը նէ՞ տիր . էպէտի նիհայէթի նէ՞ տիր : Ինսան
աղլընըն գուզվէթիլէ պուլա պիլէճէյի շէյլէրին իւզէ-
րինէ պուլամայաճաղարընը իլափէ էթմէք՝ աղը քեօր-
լաթմա՞գ մը տըր եօխստ տա՜հա զիատէ ալմագ մը տըր :
Աիր բիմաէ եօրիւյերէք կիթմէյէ թապիի գուտրէթի քի-
ֆայէթ էթմէտիյի հալտէ օնա պիր Տինթ օվ էախուտ
պիր րահվան պէյկիր վէրմէք՝ օնու եօլունտան ալըգօ-
մագ մը տըր , կիտէճէյի եւրինէ եւթիլէմէսինէ հարաղմ
էթմէք մի տիր : Տինի օլմառըգարը իչիւն քենտիլէ-
րինտէ զիատէ աղըլ վար զանն էտէն քիմէլէր՝ տին աղ-
լը քէօրլատըր տէմէլէրէնտէ պէյկիրէ պինմէք ինսանը
եօլունտան ալը դօր տէմէք կիպի քենտի աղըլարընա
մուաֆըդ պիր շէյ սէյլէմէյէ մէճպուր տուրըլար : Աղ-
նուն իւզէրինէ պու մա՜հալտէ ուզուն սէյլէմէք իգթի-
ղա էթմէզ . Աւայըմէնին սէյլէտլքլէրինէ պաղաղմ :

ՊԵՐՏԵՆՆԻ ՄԻՒՔԵԱԼԵՄԷ

Լիառարուն պիտի պիտինէ միշտ պիտիմը:

Կերէք տիւնեանն կեօգիւմիւզէ կեօրիւնիւր հա-
լինտէ, կերէք ճիհանի փախազիտէ (բարոյազան աշ-
խարհ) Լլահն իշէրինէ տէյիլ քի շիմաիքի կիպի փառ-
չա փարչա, իլլա ճիւմիւսի պիր պիրինէ պաղլը վէ պիր
նիզամ թախտընա կիր 12 կիպի նազար էաէճէք օլուր-
սազ, վէ հէր պիր փարչալարընըն փախըրէրիլէ կերէք
իւմիւմի կերէք այրըճա քէնաիլէրինէ մախսուս պաղլան-
տըլարընը վէ մինասիպէթլէրինի վէ հազըշըզլարընը միւ-
լահազա էաէճէք օլուրսազ, Լլահն իլան ու իհաաս
պույուրտուղու տինին տախի պու թէապիրէ տախիլ օլ-
տուղունուն հազգընա ալա շիւպէ օլամազ, վէ էօյ-
լէ պիր իմթիզաճըլա ճէմի քեաինաթըն նիզամըլա պաղ-
լը տըր քի, պունու իշինտէն չըդարտըղլէ անտէ հէր նի-
զամ պօղուլուր, վէ հէր պաղ չէօգիւլիւր: Ճէմի թա-
պիաթըն թէրթիպինէ վէ նիզամընա տինին թէտիրի տա-
խիլ օլմասընը իսպաթ էթմէք տինին սահիհլիյի հազ-
գընա իպրաղ օլունա պիլէճէք իսպաթլարըն ճիւմիւսին
տէն ալեսաը վէ կիւզէլի տիր:

Ընճազ թապիաթ իշիլլէ ինսան իշինն մապէյնին-
տէ չօգ պէօյիւք ֆարգ փար տըր: Թապիաթ քէնաի
նափտըղընըն հէր պիր փարչասընը պիրտէն հափար. ին-
սան պիրէր պիրէր նափար: 1. Պունուն իշիւն հէր պիր

1. « Պիր օլմաճը պիր ինսան չէքլի ըէամ էտիպ
ն իշէտիյի հալտէ՝ հալընըղ իշէտիյի փարչալէ չէքլ ու

Միւթալաւարըմըզտա հէր պիր խալաթլարա այրը
ըը վէ պիր պիրմնտէն սօնրա թէֆէքքիւր էթմէյէ մէճ
պուր օլմամը՝ վէ հէր պիր շէհատէթի այրըճա թէֆ
թիշ էթմէթի՝ օնլարըն եէքիւնիւնիւն մալիք օլտուղը
գուզվէթէ հայը զաաֆ կէթիրիր: Չիրա մէշհուր
Պաքոնուն տէտիյի միւնվալ իւզրէ՝ իլիմլէրին ահէնկի,
եանի իլմին հէր պիր փարչալարընըն պիր պիրինէ գուզ
վէթ վէրմէսի՝ էն գուզվէթսիզ էօղիւրլէրէ տախի ճե
վապ տըր, վէ էօյլէ օլմալը տըր: Վաքին տէմէթին չու
պուզլարընը պիր պիրինտէն այրըրը միսալի իլմին գա
վախլէրինի տէ այրը այրը ալաճագ օլուրսան՝ օնլարա
գարըն տուրմասը վէ էյմէսի վէ իսթէտիյին կիպի գըրմա
սը չօգ գօլայ տըր:

Պիզիմ գուտրէթի թապիիմիզին մահտուտ օլմա
սընտան տուրայը էօնիւմիւղէ չըզան էնկէլլէրէ հալիյլէ
իլավէլէր տախի վար: Իւզլէրճէ սէնկէլլէրլէ տէվամ էթ
մէլէրի իչիւն հիւրմէթէ շաէսթէ պազը կէօնէ իթիգատ
լար, կիւճիւյիւ արթըրմըշար տըր: Իլմի իլահիի (աստ
ուաճարանութիւնու) օ պիր իլիմլէրիլէ պիրլէշտիրմէք
նիէթինտէ օլան զայրէթլէր պիհուտէ վէ իշէ եարա
մազ, վէ տինէ տախի խարիճ թութուլմուշար: Պա

հ հիյէթ վէրիպ գուսուրունա տօգանմազ: Պունուն
ո մուղայիրի, թապիաթ պիր չիչէք եախուտ պիր հայ
ո վան հասըլա կէթիրտիքտէ, հէր պիր էզասընըն թաս
ո լաղընը պիրտէն հասըլ էտէր: Կ Պագոն . յաղ. աճման
գիւտ-իւն . է. 360, Պու Պագոն ֆէյլէսօֆու պա
ղըրը պէօյիւք պիր ֆէյլէսօֆ վէ իլմին շիմտիքի հա
լի քէսպ էթմէսինէ տէլիլ թուլթմուշար ըսա տա՝ եափ
տըղը քիթապլարը տըգգտթըլա օգույանլար օլ գատար
մէհաճ օլունաճագ տէրէճէտէ պուլմամըշար տըր:

զբարձր թելիֆաթլարընտա, վէ չօղու տախի քելամա-
րընտա էօյլէ թահին էթմէյէտէք վարմըլար տըր,
քի իքիսի տէ սահիճ օլարադ պիր պիրինէ զըտ իքի նէվ
զըյաս պիրտէն օլա պիլիր: Պիր թագըմընա քրիստոն-
եալըզ վէճճիյլէ ինանըլար: պիր թագըմընը տա ֆէյ-
լէսօֆճա սաղ թու թարլար: Պունկարտան պիրիսի չե-
գար տէր: պէն Եղիզ քիթապլարա ինանըր ըմ: Տէր նէ
քի սնկարտա տէրճ օլունմուշ ուսա իթիմատ էտէր իմ:
Պու ճիւմէիլէ՝ էօյլէ պիր վազըթ Տիսապը եախուտ
թեմարիս թու թար, քի Տիչ պիր վէճճիլէ Եղիզ քի-
թապլարա իմթիզաճ էթմէզ: Տիկերի տէ չօգար, տիւն
հանըն հարատըլը իչիւն Սովէս մարգարէնին նազը
էյլէտիքլերին՝ Քիւվիէնին քէշֆէրինէ մուղայիր պու-
լուր: Պիր պաշգասը տա՝ միլէթիերին տաղըլմասընըն
նազըլին՝ էլ Տալէթ իւլ Տաղա մէվճուտ վէ պիր պիրի-
նէ մուղայիր լիսանլարըն ֆարգընա զըտ պուլուր: Վէ
պիր սայրըսը՝ քեաֆֆէթէն ճէֆ ինսան գալֆինին եա-
լընըզ պիր չիֆտ ինսանտէն, հանի Եղամտան վէ Ե-
ւատան իլերիլէմիշ օլտուգլարընա ինանմաղը զայէթ
կիւճ պիր շէյ զանն էտէր:

Պու միւնվալ իւզըն տինի, եախուտ պունա մէպնի
օլան իլմի իյահի տիկեր իլիմէրէ մուլաֆրզ թու թմա-
տըգտան մաատէ՝ զանն էտէր քի պէմինլերի քիւլլին
պաշա տըր: վէ պու գըյաս ըլա պիր պիրընտէն այրը
թու թար վէ պիր պիրինէ տօգանտըրմազ: պունուն ու-
լա իքի թարաֆը տա պիր պիրինտէն պուլաճագ իմ
տատտան մահրուժ պրագըր: Պունուն իչիւն իյմի իյա-
ճի եալընըզ ախ մէմուրլարընա բաճի վէ նասա իգթի-
ղասըզ պիր շէյ կիպի թու թուլմուշ տուր: վէ ախէր ի-
լիմէրէ շիրինլք վէրիպ թալէպէի թահալիլէն ճէլպ

աւն միսկլն՝ իւր իւր հիւսիս շիրինիք վերմէք՝ օնորդն
խտինտէ գապիւսի 7 տոտ օլունմուշ տուր :

Պունլար վէ պու կիպի տիկեր միւլհաղար՝ պու
թահրիւթըմա պաշանկըճ էթմէյէ սէպէպ վերմիշ տիրւ
լէր : Իւր իւր հիւսիս տիկեր իլիմէրին սըրասընա տախիւ
էթմէք խթէր իմ, վէ պու նիւթիլէ՝ տիկեր իլիմէրին
իւր իւր հիւսիս եարտըմ էթմէրինի վէ շէրէֆ վէ փարւ
լազ րշոգ վերմէրինի սապիթ էտէճէյիմ : (Նու ան
նատաճաղըմ քի՝ իւր ֆէյլեսօֆի քէնտի ճէմի միւթա
լատլարնըն՝ իւր իւր հիւսիս մէթանէթ վերմէյէ թաին օլ
մաւընը կէօրէրէք օնուն գարարլարընա պոյուն էյիպ րա
զի օլմաւըն նէ գատար հաղը տըր : (Նու տախի ան
նաթմազ խթէր իմ քի՝ Հագ թարս քընտան իլհամ օ
լան հագըղաթլարըլա ինսան պուլուշու օլանլար պի
պիրինտէն ֆարգը տըրտըր : վէ Հոմերոս Աքիւլէսին
վէֆաթը հագըղնա ինչա էթտիյի նաղչի թապիր մի
սալի պէն տախի պիր նագչ էտէճէյիմ : ֆաղաթ քէ
մալինէ երէմէյէճէյիմ : Ամալի մատտէրի վէ հարա
քէթլերի՝ տիւնէալի վէ սատէ հալալար շէրէիլէսի ի
չինէ մահտուտ էտէճէյիմ :

Իմոյ պու միւթալէմէնին սըրասընա՝ իլիմէրին
իլէրիլէմէսիյէ քրիստոննալըգ իսպաթլարընըն ղիատէ ա
լըգըգ ալըպ մէթանէթ պուլմասընըն պիր պիրիյլէ մի
նասիպէթիլի աննաթմագ տըր մերամըմ : վէ տահա ի
լէրի վարմաղսըլըն՝ պէնիմ թէֆիթիշ ու միւղաքքէրէլէ
րիմին հուտուտ ու նիհայէթինին գարարընը իշար էթ
մէյէ րուխսաթ տիկեր իմ : Թաֆտիլինէ միւպաշիրէթ
էթտիյիմ մատտէնին թարիֆինտէն աննալըլաճագ տըր
քի՝ իւր իւր հիւսիս թապիինին (ընական աստուածաբանու
թիւնուն) լայըղընճա իշէնմիշ թարլասընա պէնիմ ի :

չիմ եօգ . Լազ թաղէնին ի միւսի տիւնեա իւզերի-
նէ ազրանէ նէգարեթի իբահիսի թաստիգ էտեն իս-
պ թլորա՝ իմերին իլերէ մոխտեն մ թանէթ ալաճադ
տէյիլ իմ . սնճադ նիէթիմ՝ Լազտան իլհամ ոլունան
տին իւզերինէ սէյլէ մք , վէ թապիաթըն նիզափըյա
զէ ինսանի վուգուաթըն րէվիշիյլէ քրիստոննալըզն
ղայէթ չօդ միսասիպէթի ոլմաքնտան նաշի՝ պունյար-
ըյա քրիստոննալըզն սապիթ օյմաքնը աննատաճաղ ըմ :
Վէ պու մահալտէ իսթիմալ էթտիյիմ սապիթ լուզէթի
քէնտինին էն կէնիշ մանասըյա աննամալը տըր :

Լէր նէ քի Նզիզ քիթապարըն պիր քէլամընըն սա-
հիհիյինի թաստիգ էթ մէյէ մէյլ էտէր . ալէ խուսուս՝
ինսանճա տիւշիւնէրէք ինանըլմոզ եախուտ պազի կէօ-
նէ վուգուաթըլա իմթիզաճ էթ մէզ քէլամարընըն թաս-
տիգի խուսուսունա , պունյար քրիստոննալըզնքընը տա-
խի արընըրըլըր . քի զաթէն պու Նզիզ քիթապարըն
սահիհիյինէ մէպնի տիր : Մէսէյա , եէնի պուլունմուշ
պիր չէյ չրզըպ՝ Մարուածաշունչտա գոյալ օլունմուշ
պիր վուգուաթըն վադթը օլտուղու զէմանը թաստիգ
էթաէ . քի հէր նէ դատար աղիմ պիր չէյ եէրինէ դօ-
մագ տէյմէզ իսէ տէ՝ օլ չէյ պուլունմալտան էվիէլ ան-
նաշըլմագ ըտը , այրըճա օլ մատտէնին իւզերինէ մէրադ
էտէնլերին միւշքիւլիւնիւ հալլ էթտիքտէն մատէ՝ ա-
խէր մատտէրէ տախի պիյա շիւպհէ ինանմաղա հոյ-
քը եարտըմ էտէր : Պունուսն իշիւն՝ զահիրան խափիթ
կէօրիւնիւր պիր մատտէնին հազգընա ուզուն ուզա-
տըյա թէֆթիշէրին գըյմաթ ու մէգատիրի տէյիլ քի
օլ մատտէնին աննաշըլըր տէրէճէ սապիթ օյմաքնտան ,
իլլա իւմիւսի տինիմիզըն քիթապարընըն թաստիգինէ
եալտըմ էթմէսինտէն ոլընըր :

Անճառ, սահիհիյի արայանլար քենտիթիթիլ
լերինի միմքինի մերթեպէ պէոյիւտիւպ կենիշճէ մէ-
սան վերմէյի մուդթագի սայտըզլարը անտէ, սահիհ
լիյէ խուսումթ էտէն թարաֆ՝ պունլարը պիրեր պի-
րէր էլէ ալըպ այրըճա չիւրիւթմէյէ չալըշմասընը քէն-
տի հիսապլարընա տահա զիատէ մուաֆըզ պուլմուշ
տուրլար. վէ ֆիլ վադը թուլթուդըլարը եօլ տա պու-
տուր: Էր պիր իլմ այրը այրը էլէ ալընմըշ տըր. վէ
հէր պիրինաէն թէք թիւք թահսիլ օլունան մալիւ-
ժաթլարըն հէր պիրիսի այրըճա քրիստոննալըղա դարը
չըգարըլմըշ տըր. կէօյա քի պունլար՝ քրիստոննալըղն
իսպաթլարընը չիւրիւտիւպ մահվ էթմէյէ նէթիշիր օ-
լալար: Պու չէշնիլէրին թէքրարլանմասը՝ կէնի իլմին
թահզիզ հասըլաթլարընը միւլհաղա վէ միւթալաա
էթմէյէ միւճէտտէն սէպէպ վերմիշ տիրլէր:

Վադա քրիստոննալըզ իլհամը՝ իւմիւմի իսպաթ-
լարըլա սապիթ օլունմուշ օլուպ՝ թէք թիւք էօզիւրլէր
իյէ չիւրիւյէմէզ. տինմիզին խարիճէն վէ տախիլէն
միւպէյին օլմասը չօզ վէ էնվաի վէ պիր պիրլէրիյէ
էյիճէ քինէալի միւլհաղալարըլա սապիթ օլունմուշ օ-
լուպ, ճիւմլէսի պիրտէն հալմըզ պիր փարչասընա դար-
շը չըգարըլան էօզիւրիւ քեամիլէն ըէտտ ու ճէհր էտեր-
լէր. շէօյէ քի՝ պիր թէք էօզիւրիւ վէսիլէ էտիպ ճէ-
մի քրիստոննալըզ նազմընը քեազիպ չըգարմազ դայէթ
կիւճ տիւր. պունտան չօզ գօլայ տըր՝ օլ էօզիւրիւն
ճէվալընա իգթիտարըլմըղն քիֆաէթ էթմէտիյինի
թագրիւր էտիպ եինէ իթիգատըլմըղտա սաղ տուրմազ:

1. Ուայզմէնին պու մահալտէ սէօյլէտիյի շու վէճ-
հիլէ սահիհ տիր, քի չօզ շէյլէրին թահսիհի սօնրա-
տան պուլունմուշ վէ տահա պուլունմադտա տըր:

Լաթին հէր նէ գատար քի մալեմաթը գուսուր ուն
պիր քրիստոնեայ տինէ պէնտ օլմասընը՝ էօյլէ ճէվազը-
նը պուլամայաճազը էօզիւրլէրիլէ պօզմազսա տա՝ պու-
նու պէօյլէ էտէնլէրէ տահա՝ պիր ազլէ մուաֆըզ վէ
իճրասը քէնտինէ ֆարզ կիպի թուլուլա պիլըր պիր
թարիք վար տըր ։ Օլան էօզրիւ պի փէրվա ճէսուրու-
նէ վէ թէհամիւլ իլէ թէֆթիլէ ալմալը . վէ հէր պի-
րինէ այրը այրը տիգգաթ էտիպ ճէվապընը պուլմա-
ղա չալըչմալը ։ Ալունուն իշիւն իգթիղա էտէն մալիւ-
մաթլարը թահսիլ էթմէյէ մախսուս օլան վասէթալա-
րըն հիչ պիրիսինի թէրք էթմէմէք լազըմ կէլիւր ։ Ալու-
նունուլա էն նիհայէթինտէ տավամըզը թէքմիլէն գա-
զանաճաղըմըզա շիւպհէմ հօգ տուր ։

Լշկէր Լազ թահէա նասըլ քի քեանաթըն խալի-
գի . քէզալէք տինիմիզին տէ միւճիտի տիր տէյիւ
սաղլամճա իսքիաթ օլմուշ ուսապ . սնուն պու իքի նէվ
իշլէրինին րուպարընըն խիւլասա գարարը պիր պիրինէ

պունուն իշիւն պիր էօզրէ շիմտիքի հալտէ ճէվապ հօգ
տէյիւ քրիստոնեայըզը թէրք էտէնէ իճապ էտէր քի՝
իլմին եէնիտէն եէնիյէ քէշֆիյլէ օլ էօզրէ ճէվապ պու-
լունտուղտա օլ քիմսէ տէֆա թէրք էթտիյինի գապուլ
էթսին . վէ պիր տիկէր հալլի միւշքիւլ էօզիւր պուլ-
տուղունտա տէֆա տինի թէրք էթսին ։ Ալու միւնվալ
իւզրէ պէօյլէսինին տին թաշըմասը գէվլէքլիյէ գարար
վէրիւր ։

1 . Ալունտա թարիֆ էտէճէի թարիք՝ իլմէ վու-
գուֆ օլմայան ճահիլլէրէ ույմազ . պու պապտէ օնլար
տէմէլի տիրլէր . վար պունուն ճէվապը . լաթին պէն
պիլմէմ . վէ պէնիմ պիլմէմէմ՝ պէնիմ տինիմէ շայիֆլէք
կէթիլէմէգ ։

մառից օրմարնա տախի եմին օրմար ըզն Պունուն
իշեն մուգ թագի կեօրիւնէն մեղատուն տիր քի՝ տինե
գարչը օլան եօզիւրէր հանկը իշմաւն ալքնմը ըսալար՝
օլ եօզիւրէրին թամ ճէվնպը տախի օլ իլմէրին գիւ
տեճ՝ իլէրէմսինտէն թապիսթըյա չըգաճադ օլտու
ղունու թաաթիգ ետէյիմ։ Պունուն իշեն հէր պիր իւ
մին հազգընա ետեճէյիմ մուպահասէրէր, պիր իքիսին
տէն մատէ, հասպ է, լաւ պ հիքնայէ շէքլինէ կիւեճէք
տիր։ Ալ է պունունպա՝ եագորդ յարմը օգույանսարն
ճիւմէսի պիրտէն օլ իլմէրին քեաթիքէսինէ թամ մա
լիւմաթլարը վար քիպի թահմին էթ մնին միւշքիւլին
աէն տախի գուրթուլմուշ օլտուրում։ Ալ է պունտան
մատէ ումարըմ քի՝ իլմին արթմասընտան տինէ ճէսիմ
մէթանէթ զահիր օլտուղունու իշար էթմէտէն՝ պու ի
յիւլէրին նագիւնէ վէ գափաթիւնէ տախի սիզի օլտու
ճա աշնա ետէ պիլեճէյիմ։

ՏԻՆԱՒ.ՉԼԻՒՅ ԻՆՍՆԵՆ ՄՈՒԳԼՅՈՒՐ ՏԻՐ

Պագըյարը տինէ մալիք օլմագ իհասնը քէնտիլէրինէ
Հագ թարաթընտան պախչադունմասընն մեղատիրինի
պիլմէյիպ՝ եպանի վէ ճեմթ թերպիւտէն ռահրում գա
լան միլէթլէրին հէր տինտէն պէլսպէր օլտուգյարը
հայէ արդուքէշ կիպի կեօրիւնիւրէր. տին իւմիւմի խաւ
գա լազըմըդ վէ թիւրահաթ նէվինտէ պիր շէյ կեօրիւ
նիւպ՝ Գիլլէրինտէն կէշիւրլէր, վէ պազէն քէնտիլէրի
նի տիյնէմք իսթէյէն րաստ կէլտիքլէրինտէ աշիքնար
ճա տախի տէրլէր. տին պահսը իգթիգաւը պիր շէյ

տիր . փափաղ՝ թափեմնին մետարի մաալը իջին ի-
 ճատ օլունմուշ տուր . վե նասա տախը ծնար տըրլար
 տինին էլզեմէթինի գանտըրմալա չալըլումլար . վե պու
 միսիլիւ սեօճպէթլերիլէ խօտ պէ խօտ տինսիզ սընըթը-
 նա կէջիպ՝ սենհտէ պիր դաչ տէֆա պէլլի կիւնլերտէ
 եկնդեցիէ կիթմէյի , վե պիր գաչ երլտա պիր տէֆա
 քէսմէն պիր քաճանայ էօնլէնէ Նիտիպ խոստովանանք
 օլմաղը՝ տրնճէ ճէմի խլը Ռիզլէրինի էտա էթմէք եերի-
 նէ լծուլմալլար . վե Նլաճ վե ճան վե տին վե իթի-
 գատպապըսպար էպէնլերին իւզէրլնէ տէ ուսուլուլա
 սըրըտը վերիպ կէջմէյի քէնտի ագրանլարընըն եանընտո
 գապտըգտան խելառ վե ալիմ սըգպընա տախիլ օլմաղ
 նիշանեսի ատա էտերէք իթիթիլուր էտերլէր . պու մի-
 սիլլիւ քիմնէլէր Նլաճըն ինայէթիլլէ միլլէթիմիզտէ աղ
 (Տիչ պուլունմաղլար տէյէճէյիմ . լաքին ղայլը Նլա-
 ճա մալիմ) . փազաթ Լուրդանըն պազը խերպըլէլ
 ղաչն օլունիան ատաւարընտա , վե էքսերի իլմէ լծալիպ
 տէլիլլանլարտա պուլունմալարը՝ պուլարըն քէնտի իմ
 զնլարըլլա պազէն նէշը էթտիլլէրը քիլմապլարտան մա-
 լիծմ օլմուշ տուր : Տին ինսանը Տէվլետի Տալվէսլերտէն
 կերի զէքմէք իջնան պիր կէմ օլուպ պու միսիլլիւ Տալ-
 վէսլերէ միւպլիէլա օլան տէլիլլանլարա պիր աղ զիա
 տէճէ սըգընլծը վերտիյի իջին , տինսըզլիք մօտաղ
 պէօյլէլէրէ ղայէթ խօշ վե միլլպուլլ լէտրիւնիւր , քի
 լծապիթլարընա վե արզուլարըլա մուպիլլը պիր մէտ-
 տաճ մասալնը ճէմի քարուղարտան վե տինէ մայիր քի-
 լծ աղլար օղու մապտան էֆգալ իթլմալլար :

Ընճապ պու մօտա ղանն . էթտիլլէրի շէյ նէ փէք
 եենի տիր , նէ տէ ինսան լծապիթլարա ոլլար պիր շէյ
 տիր . վե պու միսիլլիւ պիր եօլա էէլթէնէլէր պու եօլ

լու քէնտիւներինն ույար պուլուրըն ըսա՝ պուլուտան իս-
թիտլալ էթմէլի տիրէր քի թապիաթլարը ինսանըզ տան
աղմը տըր : Պու խուսուսու սապիթ վէ իւքեսթ էթ-
մէք իչինն Մարդինն նամ պիր ալիմ փափազ՝ Վրանսըզ
լիսանընտա Եղիմ Դէպիլէրինն հաւլի իսմիլէ պիր քի-
թապ հափմըշ տըր . քի Վրանսըզ միլէթի իչինտէ օլ
տէրէճէ մագպուլ թուլուլմուշ տուր քի , Տէր պիր
տէֆա իւչէր պէշէր պին թանէ պասըլմագ իւզրէ ազ
սէնէնին իչինտէ տէօրտ տէֆա ըստամբա օլունմուշ տուր :
Վրանսըզ միլէթինին ալիմէրի պու եագընլարտա տին
մէթանէթի իչինն միւթէատիտ վէ պիր պիրինտէն ա-
լիա քիթապլար չըգարմալարըլա՝ չըգան տէհրտէ Վօլ-
դէրին վէ րէֆիքլէրինին չըգարտըլարը տինէ գարշը
քիթապլարըն սաչաղըզ զէհրլէրէ վանդէհր վէրմէք
արղուսունտա տըրլար . վէ մէգքիւր միլէթ տախի օն-
լարըն էմէյինի պօշունա չըգարմալըպ՝ նէչը էթտիքլէրի
քիթապլարա ալէլ իւմիւմ իթիպար էթմէքտէ տիրէր .
չէօյլէ քի՝ կէչէն տէհրտէ քիթապլարընն էքսէրիսինին
տինն գարշը օլմասըլա ճիհանէ քէօթիւ իպրէթ վէ
իսթիլալ վէրմիշ իսէլէր տէ , շիմտի՝ իչէրինտէն օլ էս-
քի մայա քիւլլէն մահվ օլմամըշ ըսա տախի , էքսէրի-
սի վէ ալէլ խուսուս իլմ ու ֆէյլէսօֆլուզ ճիհէթիլլէ
միւթէպէր թուլուլմուշ զաթլար կէրէք քիթապլարըլ-
ա վէ կէրէք ֆէյլլէրիլլէ քէնտիւներինն ճիհանէ էյի
իպրէթ կէօսթ էրէրէք սէլէֆլէրինին սէպէպ վէրտիյի
քէօթիւլիլլէրինն զարարընտանտա մուհաֆազա էթմէք
էֆքեարընտա՝ տըրլար : Վէ պիզ պու տէֆա՝ տէլիլ քի
տինսիլլէրի տինն կէթիլմէք իչինն , զիրա պէօյլէրինն
միլէթ իմիզտէ հիչ պուլունմատըղընը եախուտ ղայէթ
նատիր պուլունմատըղընն պիլէր իզ . իլա տինսիլլէրին

խնան թապիաթընա մուղայիր օլտուղունու պիտիրմք,
վէ տընլէրինի ղայպ էթմիշ քիմսէլէր ըստ կէտիքտէ
սնկարըն գալպ յաճօնլարընա ալտանմանին էօնիւնիւ աւ
մապ իչիւն՝ մէդքիւր Սարղինէնին քիթօպընը ճէսդէ
ճէսդէ իշ պու ճէրիտէմիզտէ նէշո էթմէյէ մըրամ էյ,
լէտիք :

Գ Ս Գ : Ը .

Խնսան օլմադ նէ՞ տիր :

Խնսան օլմադ տէմէք , չօգլարըն դըյաս էթտիյի
կիպի եէմէքտէն իչմէքտէն վէ ույումադտան իպարէթ
էօմիւր կէչիրմէք տէյիլ տիր : Պու ճիւմլէի հայվանլար
տաիի հափարլար , վէ պիզտէն տէ էյի հափարլար : Ի-
չէրլէր , վէ պադարը պիր պիրինէ տօլաշմազ , Ույուր-
լար , լաքին տայիմ կիւնէշ տօղտուգտա հաթադարը
պօշ պուլունուր :

Խնսան օլմադ տէմէք՝ խանէլէր վէ շէհրլէր հափ-
մադ տէյիլ տիր : Պիզ տիւրլիւ հիսապլարլըլա չըզզպ պօ-
զարադ նէտէն սանրու պիր էվ ըէսփ վիճուտէ կէթլրին
ճէյէտէք՝ պիր գուշ քէնտիսինէ պիր հուվա հափա պի-
լիր , քի կէրէք մէթանէթ վէ կէրէք հիւսիւն վէ հազը-
շըզ իմարաթընտան պիր գուսուր պուլամազսըն : Պիր
գուշ հափուսու՝ հափատա հափտըղը գօնաղընըն իչին-
տէ ըահաթ էթտիյի կիպի իհթիմալ քի պէյլատէլէր
քէնտի հալթըղը միւզէյնէն սարալլարընտա ըահաթ վէ
զէվք էտէմէվէր :

Իուստուզ քէյլէր վէ շէհրլէր հափար , վէ պի-

գիծ միւհէնտիսիւք պուսնարըն ինչա էթտիքլէրի Թորա-
րա հէյրան օլուրլար :

Ինսան օլմագ՝ պէոյիւմէք վէ Եօգարը չոգմագ Եա-
խուտ վափօր տումանլարընըն էքսէսիստէ Եէրէշիպ Եէր-
իւզիւնտէ ուչմագ տէյիլ տիր : Պալօն մգրիքէթիյլէ
հաւայա ուչանլարտան չօգ ուսթա տըր պիր ուփագ
սինէկ . չափուգլուղու պիզիմ վափօր արապլարըմը-
տան զիտէ տիր . աղաճա չարփըլըպ պոյնու գըրըմա-
սը Եօգ . շաշլընճա ուչարադ գանատլարընը զայ Ետիպ
էն զաթիլ Եէրէ տիւշէրէք փարա փարչա օլմասը Եօգ :

Օանն օլունմասըն քի սէնաաթլար քէնտի քէնտի-
լէրիւն ինսանլարը սահիհէն հայփանտան Եօգարը պիր
զթթ Ետէրլէր : Հայփանտա օլմոյըպ Եաղնըզ ինսանտա-
օլան միւհէմաճիթի տօլտուրմաղա թային օլարագ , Եա-
խուտ հայփանըն զահմէթիւզ վէ մասրաթարզ մալէք օլ-
տուղունու ինսանլար իչիւն թէտարիք Եթմէք խըղմէթի-
նէ թախսիա օլարագ , թապիաթ հալինճէ ինսանըն հայ-
փանտան Ետնա օլմասընա իսպաթ տրոյար : Ալէրէք տա-
յանմագ՝ վէ կէրէք կիւզէլլէք ճիհէթիւնտէ՝ թապիաթըն
սամուրն կիյթիթիյի կիպի պիր շէք պիզիմ Փապ-
րիգալարտա Եափըլմազ : Հիչ պիր հայփան Եօգ տուր
քի թապիաթտան կիյթիյի չիզմէյի ինսանլարըն Եափ-
տըղը այագ գապըլլա թրամիա Եթմէյէ րաչի օլաւ :

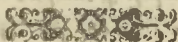
Իշլ հասըլ , կէրէք ահատ նասըն վէ կէրէք քեաթ-
ֆէթէն պիր ճինսին մուհաթազասը վէ իսթիրահաթը
խուտուսուստա հայփանըն թէտարիգաթը ինսանտան
էյի տիր : պու մատտէտէ ինսանտան ուսթա վէ ֆէհմ-
լէ տիր :

Պու պէոյլէ օլտուգճա օ նէ տիր քի պիզի ինսան-
լըզ իուլթպէսինէ տաթիլ Ետէր , վէ հայփան ալէնմէյի

պիղեքն հեղեան վե հագար պիտ սայար ըզ: Պունա հեր
քես ճէվապ վերիր. ագլամըզ վե աննամաղա պիղե միւզ
թէտիր էտեն իտրագըմըզ:

Եւ, պիղեմիւ հայվանլարըն մաղէյիկնտէ պու գու
տար էօլչիւսիւզ ուզագըզ գոյան շէյ՝ պիպիմ աննամագ
գուտրէթինէ մալիք օլմամըզ մը տըր եօխսա օլ գուտ
րէթի գուլանմամըզ մը: Հայվան՝ քէնտի ճինսինտէ
թէքմիլ պիր մ խուգ տուր. չիւն յէնաինէ յազըմ օ
չանլարըն ճիւղէսի քէնտինտէ վար. թապիաթտան ալ
տպս ճէմի գուտրէթիւրինի կէնիշ կէնիշ գուլանոր:
մալիք օլտուղու մարիթէթին հիշ պիրիսինի քէթմ էթ
մէզ: Ինսան քէնտինէ իհասնը ազիմ օլան աննամաղ
գուլանմատըզձա, եօխուտ րէօթ, յէ գուլանտըզձա,
պի հիշ գուլանմամագտպն իէնա տըր, հայվանտան
աշաղը օլուր:

Եւյի իսէ պիր քիմնէ ագլըյլա տափանըպ աննա
մագ գուտրէթինի գուլանմատըյլա ինսան րութպէսինէ
տափիլ օլուր:

ԲԲԹԹԵՍԹԵՆԵԼԸ ԵՆ ԻՊԹԿՏԵՍԸ

ՎԵ

ԻԼԼԵԲԻԼԵՍԵՍԻ

Ըրիստակէս Լազտիվիրացի վարդապետ՝ քէնտի վագ
թընտաւ Հայ միլէթինէ տալիր գուհր էտեն վուգուաթլա
ըզ գալէմ ալտըզը պաճո-թիւն քիթապընտաւ Հայ թա
ւիթիթին 507 տէնպինէ կէլեպ, քի Լեֆէնտիփզին 1058

Թարխիսի տիր . Թոնդրակեցի մեզ հետևին իսթիտաւընը
 նորդ էթմէյէ պողւոր . զէ պունտան իսթիտաւընը ուր
 նուր . քի՛ ոչ վաղըթլւորտա պաշ կեօթմէր թիշ օլմալը ,
 միլ էթիմ զին իչինտէն մեզ քիւր Վաւղիկեան մեզ հետևին
 նին տէր օլմաւընտան իւչ իւզ սէնէ գատար սօնրա :
 Վաւ մեզ հետևին եկընէնէր Վրիպոր Մագիստրոս վագ .
 թընա տաղ , վէ իհիմ իմալ քի զնտան սօնրա տախի
 պաղի եկրլերտէ կիզլիճէ պուլունտուլար : Վիզ տախի՝
 մեզ քիւր լատիվլարցիներն պատմութիւն քիթապընըն
 ԻԲ վէ ԻԳ . պապլարընտան , վէ Մագիստրոսուն մեք .
 թուպլարընտան խիւլառա , վէ պաղէն սիւեր քիթապլա
 րա տախի միւրաճաթ էտէրէք պու մահալտէ թոնդ .
 րահիցիլերին նէ վէճհիլէ զուհր էթմէրինի վէ գուվ
 վէթ քէսպ իթմէյէ չալը շմալարընը վէ մեզ հետևին
 պաղլուճա նէյէ պինա օլտուղընու նագլ էտէլիմ :

Հայաստանըն Հարք նահիւսինն Հիտիոք նաւ եպիս .
 կոպոսու մեանէտինէ եկնի էրտիյի վագըթ քէնտինի զա
 յէթ թէմիլ վէ փերհիգքիար վէ ճգնաւոր պիր ատէմ
 կեօթմէրէրէք ճէմաթը քէնտինէ պէնտ ու ճէյպ էթ
 մէյի էհվէն կէօրտիւ . նասըլ քի՛ Վիստոր տախի զայէթ
 զահիտ վէ զէքի վէ թալու ու ախեազը փագ պիր քիմ
 սէ իտի տէյիւ նագլ օլունուր : Վահանալըղա էյլէ
 ատամլար տյըրտը . քի լուպալարընտա սիւս վէ զիյնէթ՝
 վէ եէյէճէքլերինտէ տըզգաթ էթմէզլեր , փերհիգէ զի .
 յատէ մայիլ իտիլեր . վէ պունլարը՝ ճէմաթը իտարէ
 էհմէք իչիւն ծնլարըն իչինտէ պրագաճագ եկրինէ ,
 վէ քէյլերէ վէ շէհրլերէ թագսիմ էտէճէյլնէ՝ տայիմ
 պերապեր կէզտիլմէսինտէ էհլի տըզգաթ քիմսէլեր
 ֆարզ էտէ պլիւրլեր իտի քի՛ ոչ փերհիգքիար վէ եւ
 լան այագ կէղէր վէ օալըմանթ օէվմէզ զանն էթտիք :

լերի եպիսկոպոս սալթանաթ ու ահքեամը զհատէ սէ-
վերէք՝ քահանայարը աշխիւ եկեղեցինս վէ միլլէթին՝
բուհանիճէ խըղմէթինէ թային, իլլա քէնտի նէֆսինէ
խատէմէ վէ չուգատար մագամընտա գուլլանըր ըտը ։
Լաքին նաո կէօրիւնիւշէ ալտանըպ՝ եպիսկոպոսլարընըն
թմալընա հէյրան օլարագ՝ եսլընըղ իւզիւնիւ կէօրմէյէ
միէսսէր օլմաղը տախի քէնտիլերինէ տէվէթ ատտ է-
տէրէք հէր թարաֆտան զհարէթէ կէլըր կիպի եանընա
կէլմէքտէ ։ հաթտա քէնտի մէսնէտլերինէ վէ ահքեամ
լարընա դըսգանճ չօդ զապիթան տախի հիւսնիւ ըիղա-
լարըյա պունտուն հիւքմիւ ալթընա կիրիլէր իտի ։

Եպիսկոպոսլարը քէնտինէ թարաֆ էտինիպ հայը
գուլվէթէ մալիք օլտուղունու քէշֆէ իթտիքտէ՝ օլ ա-
նէտէք տէրունինտէ կիզէյիպ սաղլատըղը ֆասիտ մէզ-
հէպին զէհիրլէրինի եալաշ եալաշ մէյտանա չըգարմա-
ղա պաշատը ։ վէ սէյլէյիշի քէսկին վէ կիւզէլ վէ ուս-
տալըղը, օլմասըյա չօգ սատէտիլլէրին զիհնինի թաղ-
լիթ էյլէտի ։ քի տին պապընտա թալիւմաթը տայիմ ե-
կեղեցականլարտան պէքլէմէլի տէյիւ պէլլէյէրէք, իհ-
լէրինէ պիր Ահիւդոն վէ Նիստոր կիպի եպիսկոպոս,
եախուտ Արիոս կիպի պիր քահանայ տիւշսէ՝ աղզընտան
չըգան քէլամ քէնտի սէլէֆլէրինին վէ ախէր մէսնէտ-
տաշարընըն սէօղլէրինէ մուաֆըղ օլտուղունու եախուտ
օլմատըղընը ֆարգ իթմէյիպ՝ գօլայճա գափլըրլար ։

Հակօր եպիսկոպոս էվվէլա եկեղեցիի զայըֆլաթ-
մագ հօլու տիւշիւնտիւ ։ քահանայարըն իչինտէն կէօյա
միւսթաիտլերինի սէչիպ՝ զայըլարընը եկեղեցի խըղմէ-
թինտէն իխրաճ էյլէտի ։ վէ միւսթաիտ տէյիւ թութ-
տուգլարը՝ քէնտի ռէֆիքլէրի վէ քէնտի մէզհէպինէ
պէյէնիպ դապուլ էտէնէր վէ ճէմաթը տախի թաղ-

Եթէ տիպ ոչ թարիքէ սիւլիւք է թտիրմէյէ միւթէտ
հուտ ոլանլար ոլտուղու աշիքիար տըր : Քահանալա-
րը պէյլէ այրըպ պիր թագըմընը եկեղեցի խըլմթին-
տէն քիւլիէն մէն էթտիքտէն սօնրա՝ պաղիւրինէ տէ
թէնպիհ էյլէտի քի տէնէտէ եալընը իւչ տէֆա պա-
տարագ էթսինլէր : Պու թէնպիհի Վիկիա ժողովքու-
նուն վէ ախէր ժողովքարըն դանունլարընա մուղայիր
իտի իսէ տէ՝ աալա վազիֆէ էտինմէտի . իլլա տէր ի-
տի քի , կիւնահա տիւշէն քիմսէ քէնտիսի քէնտի կիւ-
նահընա փիւշման ոլուպ նէտամէթ չէքմէյինմէ վէ ա-
պաշխարիլ էթմէտիքմէ՝ ճնուն իսմինի տուտա զէքր
էթմէք եսխուտ ճնուն ճանը իչիւն պատարագ էթմէք
խայր էթմէզ : Վէ պաւնու՝ սէնէտէ եալընը իւչ տէ-
ֆա պատարագ էթմէք թէնպիհինէ մէթանէթ վէրմէք
իչիւն սէյլէր իտի իսէ տէ՝ բաճօնունտա վէ հարաքէ-
թինտէ իքի տիւրլիւ ույղունսուզուզ վար ըտը : Պի-
րինմի . էկէր պատարագըն ֆայտէսի հօղ ուսա՝ սէնէ-
տէ իւչ տէֆա տախի պատարագ էթմէմէլի , մատամ քի
ֆայտէսիլ շէյին հէր կիւն ոլմասը նասըլ զիտտէ իսէ՝ իւչ
տէֆաոր տա , պիր տէֆասը տա զիտտէ տիր . վէ պունուն
ուլա՝ քէնտի զիւլմիւնմէ իթիգատի զաիտէ (աւելոր-
դապաշտութիւն) պէրլիէտիլի պիր շէյին եկեղեցիտէ
դալմասընա ճէվազ վէրմիլ ոլուպ՝ կեղծաւորուղունու
կէօսթէրմիլ տիր : Եթինմի . քէնտիսի տախի պիլմէք

1. Պիր բրօդէօթան կաղէդասը պու փարչայէ
տըգգաթ էթմէյիլ զանն էթմիլ քի՝ Նրիստակէս Լա-
տիփրօցի Յակօր եպիսկոպոս իչիւն կեղծաւոր պիր
քիմսէ իտի տէմիլ իսէ , ալպիադընըն թէմիլիյինէ պիր
տէյնմէյի ոլմայըպ՝ չէքմէտիյինտէն պու սէյլէյիլիւ
դարալմասը իսթէմիլ : Եթին պու սէյլէտիյիլիլ իւ

հերէք իտի քի՝ կհենահընտան նատիմ օլմայլալ էօլէնէր
իչիւն տէյիլ տիր եկեղեցիներն տուալարը վէ պատարադ .
անձազ օնլար իչիւն տիւր քի՝ նէտամէթլէրէյլէ կհենահ
լարընտան բուձու էթտիլէր իսէ տէ՝ ապաշխարանք տլ
թընա կիրիպ օլ կհենահտան ճանլարընա զուհր էտէն
լէքէլէրի թէմիլլէմէյէ վազըթլարը օլմատը , եկեղեցիներն
ճէմի վազըթ իթիգատը պու տուր քի՝ եկեղեցիներն
տուալարը վէ օլ հալտէ էօլէնէրին ճանլ իչիւն օյան
սուրը պատարազ օլ լէքէլէրի թէմիլլէյիպ՝ լէքէլի ճան
լարը թէմէզ վազ աղքայութիւնա լայքդ էտէր : Իմտի՝
կհենահընտան փիւշման օլմագսըզըն էօլէնէր հազընա
սուրը պատարազըն մէնֆաաթը օլմատըղընը վէսիլէ ե
տէրէք օլ սուրը խորհուրդու քիւլլէն ֆայտէսիլ կիպի
մէն էթմէյէ չալըյմազ , սօլֆաթօ հապընըն գուրշուէն
եարասընա ֆայտէսի եօզ աչիւ էօզը էտէրէք պուշուէն
իսթիմալիսի սըթմալըլարա տա եասազ էթմէյէ պէնպէր :

Սատէսիլ քիմնէլէր պուշլարը ֆարգ էթմէտիքտէն
մատէ օնու տա պիլմէզլէր իտի քի՝ էօլիւ ճանլ իչիւն
դօյուէն վէ տանա քէսիպ էթիսի չիյ եախուտ բիշմիշ՝
ֆուգարալարա տաղըթմազ , օլ քիմսէ իչիւն ֆուգարա
լարա տուա էթտիրմէյէ սէպէպ վէրիւր պայսղը սասա
զա նէվիտէ պիւ շէյ իտի . իլա զանն էտէրլէր իտի
քի՝ կհենահքեար քիշի օլ հայփանլարըն զանըլա կիւ
նահընտան խելաս վէ ճէննէթէ նայըլ օլաճազ տըր
պուշուէն իչիւննէ վազթ քի ֆուգարալար իչիւն պէօյ
լէ ճան աղը թէտարիք օլուշուր վէ հայփան պօղաղա

թիգատճա կեղծաւորուղուէնա պիր իսպալա տըր , քէն
տիսի թէմիլ վէ բէրհիղքեար պիր քիմսէ կէօսլէրմէ
սիսիս տտիսի կեղծաւորուղ օլտուղու նաղլիֆիլիս սը
րասընտան աննաշըլաճազ տըր :

Ներսա ըտը՝ մէղքիւր եպիսկոպոսուն թուղաղնա դա-
րըլանլար խապեր ալորդատա կիտիպ պաշը ուճունտա
տուրուպ տերլեր իտի . զավալը հայվան . օ քենտի վադ-
թընտա կիւնաճ իշլետի . էօլտիւ . սէն նէ կիւնաճ իշլե-
տին քի օնուն իչիւն էօլիւյօրսուն : Պու իսթիհզալա-
րընտա տախի մինասիպէթսիզիք վար ըտը : Սու թու-
ֆանընտան սօնրա հագ թաալէա հայվանլարըն էթինի
հէմէյի՝ Վօյ նահապետէ վէ ճէմի ինսանա հէլալ էտիպ .
օնտան սօնրա պօղազլանան հայվանլար ինսանա նաֆագա
իչիւն էօլիւրլեր իտի . վէթոնդրակեցիլերէ լաղըմ կէ-
սիւր իտի քի սանտալիալարընը սալախանէլերտէ վէ գա-
նարալարտա գուրուպ՝ հէր պօղազլանան հայվանլարս
տէյէլեր . զավալը հայվան . օ քիմսէ աճըգմըշ վէ գար-
նընը եալընըղ էքմէիլէ եախուտ զէյթին էքմէիլէ տօ-
յուրմագ իստէմէյօր ուսա՝ սէն նէ գապահաթ էթտին
քի օնուն իչիւն էօլիւյօրսուն : Վէ եալընըղ պունու
պէոյլէ էթմէք տէ քիֆաէթ էթմէյիպ՝ քէնտիլերի
քիւլլիէն էթ եէմէքտէն կերի տուրմալը ըտըլար . նա-
սըլ քի քէնտի սէլէֆլէրի օլան Սանիքեցիլեր էթի մէք-
րուհ սոյարլարըալ : Իհթիմալ քի պունլար տախի էթ
եէմէքտէն սագընըրտը ըտը . զիրա Տակոբ եպիսկոպո-
սուն հագգընա լաստիվիրտցինին պակէցը տէմէսի , վէ
քէնտի կիսիլ ըրհիգքետը — պահեցող — քիմսէլերի քա-
հանալըղա մինասիպ կէօրիւր իւտիւ տէմէսի՝ Սանի-
քեցիլերին էթ եէմէմէք ատէթի պունլարտա տախի գա-
պուլ օլունմուշ օլտուղունա պիր իշարէթ աննաշըլա պի-
լիւ . վէ էկէր հաղըգաթ պու պէոյլէ իսէ՝ Խընուս նա-
հիէսինտէ պունունուպ պագ ուպող նամըյալ թանըլան
քիմսէլեր թոնդրակեցիլերտէն գալմա օլմամալը տըրլար .
եախուտ հիչ տէյիլ իսէ . էսկի ուսուլէրինի թէրք ու

Թեպտիկ էտիպ պիր եէնի ուսուլէ ըաղպէթ էթմիշ օբ
մալը տըրլար :

Եպիսկոպոսուն քարոզութիւնարը վէ թէվապիսիւ
նին թուծաուղը եօլար՝ ժողովուրդուն իչինէ ֆըրգա
պրազտը . պիր թագըմը պու եէնի թախւածը գապուլ
էտէրլեր , վէ տիկեր թագըմը գապուլ էթմէղէր իտի .
հէր քէսին գալպինէ վէսվէսէ կիրիպ՝ մատտէնին նիհա
էթինէ միւնթաղըր ըտըլար : Տաղարտա վէ չէօլէրտէ
վէ մաղարալարտա տուտայ մէշղուլ օլան ճգնաւորլոր
տախի կէօլ եաշը տէօքէրէք Ելլահըն նաղարընը իս
թիրհամ էտէրլէր իտի : Ժողովուրդ իքի տէֆա մէճլիս
էտիպ վէ վարդապետլէր վէ քահանալար վէ սայըյա
կէլմէղ ժողովուրդ օլ մէճլիսլէրտէ էտիպ Յակոբ ե
պիսկոպոսու հուզուրլարընա իստէտիլէր . Լոքին սէօղ
սահիպի պէօյիւքլէր օնուն կեղծաւորլուղունաճգաբըլուպ
սէօյլէտիղի սէօղլէր իլէ պաղլանմըլ օլմալսորըլըլա՝ պիզ
էօլիւրիւղ եպիսկոպոսու էլէ վէրմէիզ տէրլէր իտի :
Վիէնտիսի տախի էվտէ օթուրուպ՝ Վիստոր կիպի էվ
տէն ճէվապ կէօնտէրիք իտի մէճլիսին սիւալլէրինէ ,
վէ սէօղ սահիպլէրինին նուֆուղունա կիւվէնմիշ իտի :
Լոքին էն նիհայէթ՝ Էադ թաալա պիր միւսթախտ
դուլունուն տուասըլլա միլլէթէ մէրհամէթ էտիպ՝ նա
սըն մէնֆաաթը իչին եպիսկոպոսուն կեղծաւորլուգ
բէրտէսինի սըյըրարագ զաթէն նէ օլտուղունու աշի
քնար էյլէտի :

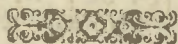
Լըղուրում օյալէթինտէն Եսայի նամ պիր ճգնա
ւոր քիմսէ սապըգ պու եպիսկոպոսուն հագգընա սէօյ
լէնէն խայըր հավատիսլէրտէն գաբըլուպ եանլնա կիթմիշ
իտի . վէ եպիսկոպոս իչին նաս մապէյնինտէ տօլաշան

սեօհակներ գուլաղընա եկեթիշիքտէ՝ քենտինի՝ զաթէն
աղբլը վէ միւտագգըդ ատէմ օլմադըյա պաշլատը հէր
պիր հալ ու թափընա վէ հարաքէթլէրինէ էյիճէ տըգ-
գաթ էթմէյէ վէ հէր պիր շէյէ լայըգընճա վուգուֆ
օլտապիլիէր իչին սատադաթ կէօստէրիպ սըգը տօստ օլ-
տու : Ահէ պու մինասիպէթ իլէ՝ ըռգ թարաֆընտան ճէ-
սիմ նօգսանը օլտուղընա էյիճէ աշնա օլուպ Արգիւ
սըրբաղան կաթողիկոսա նաղլ էթտի , Աու հայրապետ
տախի պտըղը խապերի թասհիհ վէ թաստիգ էթտիք-
տէ՝ թաթը սեօհակներ իլէ օլ ուղուքսուգ եպիսկո-
պոսու եանընա տափէթ էյլէտի . վէ չօգ նասիհաթլար-
տան սօնրա իֆլահ օլմադադընը ագլը քէսիպ կարգը-
նը ալտը . վէ ալէմ պուշնուէն քիմ օլտուղընու թանը-
սըն աէյու՝ անընա թիլքի տամկասը վուրուպ մէմէ-
քէթտէ կէզտիրտի . եանընտան տէյալ թէրթիպ էթտի
քի , թոնդըրակցի տէնիլէն ինսան գըյաֆէթլի ճանա-
վարարըն եուվասընա հիր քիմ քի կիտիպ օնլարա գա-
րըշըրսա՝ հալի պուտուր տէյի չաղըրըր ըռը : Ատէ-
հու՝ եպիսկոպոսու ղայէթ աճըտըղընտան , պէլքի
թութտուղըն եօլտան նատիմ օլուպ տէօնէր վէ օլ մէգ-
հէպտէն ալթըրպ ճանընըն սէլամէթինի պուլուր ումու-
տու իլէ մահպուսա գօաուրտու :

Յաչօր եպիսկոպոս մահպուսուն տուվարընը տէլիպ
ֆիրար ըլա Բումէօլքէսինէ կէշիպ Նթանպօլա կէլտի .
վէ հայրարըն տինի հագգընա տիւրիւ իֆտիրալար եա-
փըպ միլլէթինի ֆասլ էտէրէք , տէֆա վապթիօլ օլուպ
Բումքիլիսէսինէ տախի օլմագ արգուսու կէօսթէրտի :
Բումլար մատտէյի մահալնտէն թահլիգ էթտիքտէն
սօնրա ճէվապ վէրտիլէր . տին իչին հայլարըն գապուլ
էթմէյիպ ըէտտ էթտիքլէրինի պիղ տախի դապուլ էթ-

ժէյիգ : Այլ պունտան աննաշըրբ քի՝ օյ վագըրմ ըում
լար հայլարն տնիննի տողու տէյիւ պէլլիւրէր իմիշ :
Յակոր եպիսկոպոսուն պու թարաֆտան ումուտու քէ
սիրիպ Հայաստան տէօնտիւ , վէ Եպահունիք այլէ
թինտէ վագըր (Յոնդրակեցիլէրին մահալի օլան Յոնդ
րակս նամ քէօյտէ պիր էյամ կեղէնիպ՝ ըրդ թարաֆըն
տան աշըրը քիսլիղի իչիւն օրատան տախի գօփուլուդ
տան սօնրա խաթ տաղլարնա չէքիլտի 1 , պագը ահ
պուլլարնըն չիֆտիքլէրինտէ վէ պագը տա գըրտա ա
շըգտա գալարագ օրատա րահաթ էտէմէյիպ Առհար
կին շէհրինէ կիթտի . վէ օնտա էօլիւպ քրիստոնեաճա
կէօփուլմէյէ տախի լայըգ կէօրիւլմէտի :

1. 'Արագլիէթին պու փարչասը՝ մէգքիւր եպիսկո
պոսուն քէնտինի թէմիգ վէ զահիտ կէօսթէրտիյի կեղ
ճաւորլուգ օլտուղունու թաստիգ էտիպ՝ դանըմըգճա
պունտան էվլէլքի հաշիտէ վիքր էթտիյիմիգ բրօգէս
թան զագէթասընը տա թէքմիլէն իսքեաթ էտէր : Վէն
տի թարաֆտարլարը վէ քէնտի չըրագլարը մագամընտա
օլան քիմսէլէրին քէօյիւնտէն գօփուլմագ՝ եպիսկոպո
սուն ախլագ ու մէլրէպի դայէթ պօղուգ օլմասընա ,
վէ քէնտինի թէմիգ կէօսթէրմէտի՝ նասը ալտաթմագ ի
չիւն պիր սուրէթ վէ կեղճաւորլուգ օլտուղունա սէօգ
գալարըմագ պիր իսպաթ տըր :

ՊԻՐ ԳԵՐՄԱՆ ԵՌՈՎԵՐ

Հայգորմասընն սէսի մաղարանն էն տէրիննտէն աղս էտէր. վէ եափուլարը սիվրի գիլ սէսլէրիյլէ ընա գարշըլըգ վէրիւլէր : Տիւշմանըմըգ էվվէլքէնտի գուվ վէթլի փէնչէսիյլէ առամըգտաքի օլան թաշը կէրի ալ մաղա հայլը չալըշտը . վէ գահմէթի պօշա չըգմասընն իւզէրինէ զիատէ գուտուրտու . պաշըյլա տախի էփէյի չապալատըգտան սօնրա էվվէլքինտէն զիատէ իւքսէք սէսիլէ հայգորմաղա պաշլատը . զանն էտէրսին քի կէօզլէրինին փարըլտըսը մաղարանն իչինէ ըշըգ վէրիւր իտի : Պիր ան տէրունիմէ աճըմաղըգ կէլտի . զիրա պուռնուն ճէմի թէլաշը՝ էվլատ մուհասպլէթինտէն նաշի իտի :

Հուէրդըն տոյմաքի կիպի գանը սօղուգ հայիյլէ՝ իւզէրինէ աթէշ էթմէնին վագթը կէլտի տէտի : Կէօզլիննիւ նիշան ալ տէտի . գուրչուն պէյնինտէն կէչէր : վէ պիղ իհթիմալ քի գուրթուլուր ուղ :

Ֆրանք չիֆտէ տէմլըլի թիւֆէնկինի, վէ Լինքօլն տապանճալարընր ալտը : Ֆրանք թիւֆէնկի գարլաննը գաֆասընտան պիր գաջ փարմագ ուզագ թուրուպ՝ օ պիրի տախի ընուն կիպի էթտի : Հուէրդըն գօմանտա էտինճէ իքիսի պիրտէն թէթիկլէրի չէքալիւլէր . լաքին սիլահլար աթէշ ալմատըլտը : Վարլան թէթիյին սէսի նի իշիթտիքտէ քէնտինէ պիր տիւշմանըգ իշի օլտուլունու աննայարագ սըչըրայըպ պիր թարաֆա աթըլտը . լաքին պագտը քի պիր շէյ եօգ . էվվէլքինտէն զիատէ գուտուրարագ էսքի եէրինէ կէլտի : Սիլահլարըն աղըգ օթուլարը ըսլանմըշ ըտըլար . վէ պիր շէյն եարար օլմատըղլարը իչիւն Ֆրանք վէ Լինքօլն պուռնու եէրէ :

տէօքմէրի արտօնտա Հուէրդըն վէ պէն պարուծ
գապագարըմըն արամադտա ըտըգ : վէ ոչ տէրէճէ գա-
րանլըգ ըտը քի՝ կէօգիւմիւզ մէրամըմըն խըղմէթ է-
տէմըգ ոյու պ՝ նէրէ գաբանմըն էրիմիզ իլէ արայօր ու-
տուգ : Այիմ գաբան հաւրուլարընա վարտըդտա՝ մա-
տէն սէօի կիպի պիր խըղըրտընա բաստ կէլտիմ . աննա-
աւըմ քի հաւրուլար պիզիմ պարուծ գապագարընա
ոյնաչըյօրար : Յինաաը օքի՝ բէնչէլէրիյլէ գապագ-
լարըն իմըգաճընը աչմըշլար , պարուծ թէքմիլէն ոչ ը-
լտգ թօրրաղըն իւսթիւնէ սաչըմըն վէ իչէ հարամադ
ոլմուշ ուտու : Այու գազա պիզէ ազիմքէտէր վէրտի :

Հուէրդըն տէտի , իչիմիզ պիթմիշ տիր . շիմտի օ-
նու տիչիւնէլիմքի՝ պու հաւրուլարընա պիրլքտէ մադա-
րամըզըն իչիտէ գաբանըպ աճըդտան էօլմէք մի էյի
աիր , հօխտա գաբույու աչըպ վէ ճանաւարը իչէրի ա-
լըպ պիրտէնճէ Հէր սըզլէթտէն գուրթուլմամըմըն էհվէն
տիր :

Այունու սէոյլէյիպ կիթտի ոյ պիզի Հըթիգ էտէն թա-
չըն հանընտա օթուրտու , վէ աւշա գօրգու կէօստէրմէ-
յէրէք՝ գաբանըն նլալըրմ կիպի կէօզէրլնին իչնէ
պագմադա պաշատը : Այնքօն ումուտ քէսլտիյլնտէ
քիւթիւրէ վէ լանէթ օգուսադա պաշատը : Պրանը օն-
տան սաքին թապիտիմը օլարաք՝ ճէպլնտէն պիր իր բար-
շատը չըգարտը . վէ պիզէ Հիչ պիր շէյ սէոյլէյիյէրէք
մադարանըն ոյ պիր թարափընա տօղու կիթտի : Չօգ
կէչմտի , պօղուգ պիր ըսըգ սէսի կիպի պիր սէս ի-
չիտիտի . գաբան գիատէ գուտուրուպնէ էտէճէյինի շա-
չըմըն՝ մադարանըն էօնիւնտէ պիր պիր նանա պիր օ պիր
նանա կիտէր կէլլիր իտի , չիւն օ աւխի ըսըգ սէսինի
իչիտիպ ալթ իւստ ոլմուշ ուտու : Այիր տէ էն գափիչ ,

տուրուպ վէ պաշնը Երմեա տողու չէվիրիպ պեր
Հայզըրը Հայզըրաբ քի՝ իշիտէնին դուլաղը սաղըր օ-
լուր : Աղաճ չըզապ կիպէնէն իքի գըլափուզարմըզ
պաշնու պիր ֆըրտանտ պուլուպ գալանըն իւզէրինէ օգ
աթմուր . . . յաքին շնաւն տէրիսի գալն Հէր նէ գատար
իւզէրինէ իշիեր իսէ տէ՝ պիր գարար էաէ Պիսիպ կէրի
թէպուիլէր : Անճագ էն նիհաէթինտէ օղուն պիրի կէա
զինէ ողբալըպ որատա սաքանտը գալար : Օյ վա-
զըթ ճանափարըն դուտուրմար ուճ տէրէճէ Լէթ իշտի :
Աղաճ սէյիրթմի . . . արա օյաղլարընըն իւթթանէ գալ-
գըպ էօն այաղլարըն յա աղաճը դուճագլարը , սարս
մաղա պաշարը . . . աղաճը տէվիրմը իստէր իսի : Լա-
քին օգ կէոպիւն հանընտաքի աշտըղը հաղատան տիւշ-
աիւ իսէ՝ ճանափար տախի պիրազ թէոքին պիօշ կէօ-
րիւնտիւ . . . կէրի աէօնիւպ Եինէ մաղարանըն էօնիւնէ
կէլտի :

Օլ վաղըթ ֆրանդ կէլտի . . . իւզէրինէ պաղարըզմ
կիպի նէ իշիւն կիթաիլինի տնաալմ . . . կիթմիշ իշէրքի
իքի հափուլու տա էյինտէքի իփ իլէ պողուշ Էշէրի-
նի գօլունտան աշաղը ասմըշ կէլտի : Լէ Էաւճէյինի
տիւշիւնմէյէ վաղըթ գալմաղ , հափուլարըն եքիսի-
նի աէ արալըգաան տիշորը գալանըն Էօպիւնէ աթմուր :
Պարլան պուսլարը կէարտիքաէ՝ տըզգաթըլա վէ Տիշ
սէս չըգարմայարապ հօզամաղա պաշնաղ , սու Տուլթ
լլէ պիր պիր թարաֆա պիր օ պիր թարաֆա չէվիրտի .
վէ էօյմիւշ օլաուզըրընը Էյլճէ անաարգաա՝ գալ-
լան Էէսլինի օ վաղըթ իշիտմի իսի . . . զափլտէն Էյլլէ
պիր քնճէ սէօիէ Հայզըրուր , քի գուլաղարմըզ
գարամաղս միւզպուր օ տուր : Պիլիմ ալճընըն պու-
պիհնաէ չըպաղընըն օյաղլարընտա՝ վէլտիլ

խորհաթճա ճեվապարնտան աննատըմ քի գուրթուր մադտան քիւղիէն ումուտունու քէսիւլ . վէ սնուն իւ չիւն՝ քէնտի պէտիւյիւնտէն իճծիւազ էթմէնիւն վադ թր կէչիւլ կիպի թուլթմուլ : Ալէն . պիլմէմ նէյն կիւ վէնէրէք տայիմ ումարըտըմ քի պիր ումուլմուզ քէրտէն իմտաա պուլուպ ոլ թէճիւքէյն հալտէն գուրթուլա պիլէճէ՛ իմ :

Օլ տրալըզ կէօք կիւրլէմէ սէսի քէսիւլիւլ . պօւ տա կէչիւլ , պիր թալթըլ րուզիւար էսէյօր ուտու . գուշարըն սէսի քէնիտէն օրմապարը էօթաիւրիւյօր ուտու . վէ քալմուր տամալարընա կիւնէյն շալզը վուրու պ՝ քարապարըն իւթիւնտէ պիւլէրճէ էլմաա տիղիւլիւ կիպի բաւար ըտը : Անասըըն գարդաշա սընտան սօնրա թապիւթըն տէ՛ֆա ույանմասընը մալ զարամըն տէլի ինտէն կէօրիւյօր ուտում , վէ ճէմի քիւանաթըն թէնքիւնի հալիւնի պիլիմ ուգուպէթիմիլլէ լէ րուպար էթտիլիմտէ՛ պիլիմ հալիմիլլէօք ֆէնա կէօրիւնիւյօր ուտու :

Իշյլէ պիր մէգարտա ըտըզ քի՝ կէօրիւնիւլէ պաշ գընճա հիլ պիր շէյ սնտան պիլի չըգարտմոյաճալ ըտը , զիրաէ քի մասալարտա ճի՛հէնէմ գափուճուտու տէյիւ թարի՛ֆ օլան Արքեիքոստան զիտէ հէյլէթիլ պիր ճաւնալար գափուճուգու պէքէյօր ուտու : Այալուլարընըն լէլինիս քանընտա քալմըլ ըտը : Աշալէթիւ վէ պէոյիւք ճիւստէլի պիր հոյլիս ըտը , վէ քալմարընտա հէր պիր ալալարընը ուղալմըլ օլուպ՝ օ սնիլլէրիւնէ՛ տէյիսի գուլվէթի օլուտըլ աշիքնար կէօրիւնիւր իւտիւ . տղընտան իրի ալալարընըն արասընտան քէօփիւկ աշար ըտը : Ին զաֆիլ ուղադտան պիր հոյլըլ մա սէսի կէլտի . մաղարա գափուտունտաքի գարլա

Քիզան էտեր կիպի սեսիլէ գարջըղդ վերտի . վէ դրտ
վուղարըմընն ու արատա չաղըրըղ պաղըրըմսընտան
եէնի պիր թէհիքէյէ սղրատըղըմըղ աննաչըղտը : իծահ
մինիմիգ պիր գաչ տաղըղտան սանրա թաստիգ օլտու .
էվվէյքինտէն աղ ուփարադ պիր տիկէր գարլան սէյիր
տերէք պիղէ տօղրու կէլիյօր ուտու :

Նուերդըն տէտի . պու ճանաւար էվվէլքինտէն
թէհիքէլի տիր . զիրա տիշխի տիր . վէ պու հայլան
լարըն տիշխի՝ քէնտիղէրինի եաւրուլարընտան այլըաղա
րա զայէթ խասիմ օլուրար :

Տիշի գարլանըն՝ եաւրուլարը եօղլայըղ էօլմիւշ օգ
տուգլարընը աննատըղտան սանրա չըդարտըղը հայդըղ
մա սէսինին եանընտա՝ պու անէ տէք իշիթտիյիմիգ հայ
զըրըլար պիր շէյ տէմէք աէյիլ իտիլէր . էրքէք գարլան
տախի օնուհ հայդըրտըղը եանատէ աղլար կիպի սէս չը
գտըրը ըտը : Աիր տէ ու սէսիյեր քէսիլտի . վէ բէս բեր
տէտէն մըրըրտանմայար պաշտտը . տիշի գարլան պուր
նուհու մաղարանըն տէլիյինէ կէթիրիպ՝ կէօյա եաւրու
լարընը հէլտք էտէնի պուլմագ իշիւն հէր թարաթըր գօգ
լար ըտը : Աիդ կէօղիւնէ իյիշտիք . վէ անիտէ խըշմիլա՝
մաղարոյա կիրէճէք կիպի իւ զէրիմիզէ տօղրու աթըլտը .
վէ կկէր պիզ իշէրտէն ճէփ գուվվէթիմիզի վազըյա
վէրիպ թաշը սըզը թուլմայա ըտըղ , ու ազիմ գուվվէ
թընէ կէսրէ պէլքի տէ թաշը տէվիրիպ իշէլի կիրէր
թաի : Տիշի գարլան պիր շէյ էտէմէտիյինի կէօրտիւք
տէ էրքէք գարլանըն եանընա կիթտի , վէ կէօյա իսթի
շարէ էտէր կիպի ճիւզի վազըթ րահաթ գալտըլար .
սանրա իքիսի պիրիքտէ սէյիրտէրէք կէրի տէսնիւպ՝
աղ վաղթըն իշինտէ կէօղիւմիւզիւն էսնիւնտէն ռապէ
տիտ օլուլար : Վէ կիթաթէճէհայդըրմալարընըն սէ

սի սգայում' նի հայեթ քիւլլէն իշիտիլմէզ օյտու :

Պունկար կ'տիւնէ գրլափուզարը մաղարանն
 գափուտ նա կ'տիւնէր . պունտան պաշգա պաշաճագ
 վազրթ պուրամայիզ տէրէրէք պ'գի գաշմաղա ճկար է
 տէրէր իտի . տէրէր իտի : իհիմմայ քի պու մաղարա
 նն էքսէտէն տաղ թարաֆիտան պ'ր պաշգա եօլու
 օյա , գաբլանդար օրատան մաղարայա կ'րէճէք օլուրլար
 ըսա՝ հալիկիզ խարսպ տրտ : Պունտան իշիւն մաղարանն
 գափուտունու գաբառքղըմիզ գօճա գայալը պ'ր թա
 րաֆա տէվիրիպ' պիր տաճա տիշարը չըգմամագ վէճճ
 իլէ սաղ սաղ կէօփուտիլիւփիզ մէղար տէրիւ թուլմ
 տուզումուզ մաղարատան չըգտըզ : Հուերդն՝ հէփի
 միգտէն սանրա չըգտը . զիրա չիֆտէ տէմրի թիւֆէն
 կ'նի գարանլըգտա օրտա էրինտէն պրազմը ըտը , վէ
 սնու ալմատան չըգմագ խթէմէյօր ուտու : Պրիվիսէ
 պ'լեթիւն պ'լեթիւնէ ագլըմը ֆիքրիմիզ՝ օրատան սա
 վուշմագ ըտը : Երէնտէն գաբլան սէտլէրի իշիտիլօր
 ուտուդ , յաթին ուգադտան . վէ գրլափուզարըմըն
 էքսէտիւտէն կ'տէրէք Լան թարաֆտան պիր իզ թուլմ
 տուգ : Պորա վագիլնտա սէլլէրին սիւրիւքլէտիլի քիւ
 թիւքլէր վէ բուզկիւսըն գըրտըղը տալար եէր իւզիւ
 նիւ էօրթմիւշէր . պիզ աղըր աղըր վէ կ'իւճիլէ իլէ
 րի կ'իտէր իտիք : Հուերդն՝ հէր նէ գըտար ասաթիւրի
 պահրիէ սընրֆլնտան վէ ճէտուր պ'ր քիմաէ իտի իտէ
 տէ՝ եօրիւմէյէ կ'իւճիւք չէքէր իտի . վէ պ'իզ սնու դայպ
 էթմէմէք խիւն աղատա պ'ր տուրմաղա մէճպուր օլուր
 ուտուգ :

Սիր չէյրէքլիք Խօլ անճագ եօրիւմիւշ իւտիւք . պիր
 տէ գըլափուզարըմըն պիրինին զիլ սէսիլէ պաղըրմա
 սը՝ գաբլանլարըն էքսէմիզէ տիւշտիլիւնիւ տուլուրատու :

Կօնիւմի գտն պ'ր տէրէ իւթիւնտէ գամբլտան պիթ
քեօքիւ վարչող . ք' սութ Լմեր'քաննն գտի մի
միւթ Լմքիւնկերինն գիւրէթիւտէն գալանլար քէնտի
խաթիֆ եօրիւյնէքի իլէ պու միսիւիւ քեօքիւլերին
իւթիւնտէն կէչէ պ'լիւրէր իտի . չիւն հեր պ'ր ա
տրմոա այաք ալթընտաքեօքիւ թիթրէր վէ սալանլար .
հերէ տէրին . սույու շիտտէթլի ագար . վէ տէրէնն .
իթի գըլուլ տա սիվի վէ եամլը եումուլ քոյալար .
Լինքիւլ . ֆրանք վէ պէն՝ պու տէրէյի գաղապը կէչ
ալք . յաթին Հուերգըն օրթալարտա վէ տէնկնի շա
շըրմամալա մշշուլթէն՝ դարլանլար եանտաքի օր
մանտա՝ ալշարը սլուսալար . Վիգի կէօրտիւքլերին հիյ
պէթլի սէս իլէ հայգըրարագ իւզէրիմիզէ սալտըլար :

ՊԵԼ ԽԵՐԹԸ ԶԼԸԳԸ ՆԸՆ

ՊԵԼԸ ՍԸ

Պսգը եերէրտէ տաղ եամաճլարընտա քէսմէ թաշ
լար օլուպ . էոյլէ եերէրտէ պաղը պաղչէյի օլանլար
օ՝ քէսմէտէ քիւլիւնկիւլէ ստա վէ քաթու վէ օճագ
ցուպ օլտուղու մերթէպէ էվրէամինն կէթիթմէ իլէ
կէճէ օնտա գալուլար . վէ պազէն ասմա տալարընը օլ
թաշ էվին իւզէրինն ալըպ՝ հիւսիւնիւ վէ սերին պիթ
մէքեան եաթաշլար : Քօնսդան իսմիւտէ պիթ ֆռան

Եւ Մերթի նամ րէ յիւն եագրնրնտո քէնտինէ պու
միսկյիւ պիր էվ եափմըլ օնտա թեմեքիւն էտեր ի
քէն՝ քէ մէնին պիր գօվուղունատա առը ր կէ իպ
եուվա եափմըլյաք : Սիր ազ վազըթ կէչոյքտէն սօն
րա՝ պալ ալմանրն վազթը կէլմիշ գիրիւմիւ իլէ մու
պաշիթեթէտեճէք օյտու իսէ տէ՝ առըլրլն եարտըղ
գօվանա էլ էրմէվ . քէսմի պիրազ տաճա օյուպ եօլ
աչմայը . փազաթ ալաճաղը պալ պու զաճմթի վէ
մասրափը տէյմէզ կէօրիւնալ : Պրաղ աիւշիւնտիւք
տէն սօնյա՝ օլ թաշ էվին իշ թարափընտան գօվանտ
տօղրու թաշըն գալնըղընը օյարադ պիր եօլ աչմագ
աղըլ էթտի . վէ պու՝ էվվէլքի զաճմթլէրինտէն
աօլայը պիր ազ դօլայլանմըլ կիպի օլմասըլա՝ ախաւմ
տան ախաւմա իշլէյէրէք թաշը պիրազ տաճա թրաշ
լայըպ գօվանըն իւստ թարափընտաք տէլտի : Իւլէ
ր նէ թախտատան պիր գաքադ ույտուրտու . վէ
ախաւմայը առըլար իւվալարընա չէքիլտիկինտէ՝ իւստ
թարափտան պիրէր փաօյա կէլմէճ գօքարըպ՝ թախտա
դարաղը եինէ եէրինէ գօր ուտու : Էինա սընըրըն
տա Լաճու վէ Վանաշմիր եպլալարընտա թաշ արասըն
տա առըլարըն եափտըղը պալը պէոյլէ ալըրարըմըլ :
փազաթ Ս՝ Վանադանըն պուստան խապէրի օլմա
եարաք՝ օնլարըն դաարմանէն պէրու գուլլանտըղը
թարթի քէնտիտի քէնտի իշիւն միւճէտանէն պուլմուշ
օյտու :

Պաճար միւլաթիտէ Վանադանըն միւլէթէթ ինէ ալսէր
մաճալլէրտէն ռէնապէրլէր կէլիլլէր , եագն իշլէրլէր . գըշ

հոգիւշորդունաւ գողանալ գործը այդպէս մէկքէ թէրինէ
տէննէրէր : Այսինպէս պիտի մտնէ Վսնագան քննարկ
դրնաւ իշնէ թմբ իշնէ թմոյ շ : վէ պիտի կ'են իգ
թիւաւ ալաթիւրն պիտի ելաւ ունուտաւ պլազմ
օրտուգու հալաւ ունուրի ելաւ հոլար քի ալաւ կէ
թիւսին : Լվէ կ'ալաւ կ'էմսին էն շաղու օն տաղը
գէրիք մատաւ իսէ տէ՝ ունուրին գիտաւ օրնաւ կէ
ծիք մտնաւ շիւպէէ էալաւ՝ սկսեալսին անաւաւ ի
էննէ Վսնագան տալաւ էլաւ կ'ալաւ : յալին նէ կ'օրիւր
Լվաւ տա սիւս հալաւ թիւ ի կ'ալաւ պիտի յալաւ անաւաւ
մէտէ , վէ աւալար պիտի ի գէրինն հոլար մատաւ
հոգիւշոր պալար քի մէքիւր ունուրի : լիւքին քիւ
լիէն աւալար գալաւնը , կ'օրիւնալաւ քննէրի պալաւ
մէք :

Վսնոգան ետգաշմատա՝ առըտըն պիր վաֆիրի
տե օնուն ի պերինե իւշերէր իսե տե սիրինէրէք քա
շոր քորթուար . կ'տեք սաման՝ ետգար կեթիրի .
վէ պու սամանն տումանրյ ա առըտըն դաշըրըպ ունդ
պերի գուրթարըշ . ֆապսթ իմէհէքի պիր հալտե .
չիւն առըտըն սոգմատըյա դափտըն ոյ տերեճե շիշ
միշ՝ քի կեօղ աղըպ ոյ շիշէրին իչնտե դոյպ օյմուշ .
Սիւնպեր էվէ ֆիրտէլիտե իմէհա պուրուպ՝ աօյա
աօյա պպ նէմէնին փոյթը տըն սէլերէք գօպնա եա
նաշմըշ . անու տիւշիւնմէմիշ քի՝ էվ սահապը օնտա
եօղ իսե տե՝ պալըն սահապըտըն օնտա տըրտը . վէ
պունու տիւշիւնմէմիւնին մալը քէնտիսինե չօղա օ
թուրածապ կիպի թահմին օյունմուշ :